

**In Hoc Libello Pontificii Ora||toris continetur legatio, in
co[n]uentu Noremburgensi,|| Anno. M. D. xxij. inchoato,
sequenti vero finito ex-||posita, vna cum instructione ab
eodem legato|| ...**

Hadrian <VI., Papst>

Noremburgæ, 1523

VD16 K 320

8 Nec minus & in hoc a religiosis grauantur prophani ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65406](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65406)

prædicatores, sanguinem vorent & medullam: dumq; illi vna cum liberis suis, necessarijs spoliantur, in delicijs & luxu plus q̄ Sybaritico degunt Stationarij. Quæ res & in primis præsentem sibi Sanctitatis Apostolicæ medicinam postulare videtur, quo interdiceretur episcopis, ceterisq; ecclesiæ primatibus, ac eorum vicarijs, ne pro legationis seu functionis huius admissione quidpiam post hac acciperent præcij, neue eas omnino tollerarent amplius, aut quantum per eos stare, paterentur.

8 Nec minus & in hoc a religiosis grauantur prophani, maxime pauperes, quibus res est angusta domi. Nempe q̄ mendicitas ordinum mendicantium nihil in rure, neq; in vrbe sinit non peragratum, dum a terminis, quos peruagantur, Terminarij dicuntur. Quas quidem peruagationes contra ordinis eorum statuta, neq; etiam ad necessitatem, per auaritiam insatiabilem adinuenerunt. Ita enim fit, vt quum in oppidulo, aliquando non admodum celebri, sed perexiguo, duo, tria, aut eo amplius illorum sint conuenticula, in quæ, omne quicquid elemosynæ vndiq; disquiri potest, confertur, dum tamen interim morbo aut senio cõfecti ciues vel incolæ, qui per ætatem ex laboribus & sudoribus suis, vna cum vxoribus & liberis honeste vixerant, egeant, fame & inedia peresundum necesse habeant.

Itaq; rogant Sanctitatem Apostolicam, Imperij Principes, ceterisq; Status, quatenus sanctitas sua, paterno animi affectu, offendicula & grauamina hæc Indulgentiarum, dispensationum, Stationariorum, Terminariorumq; e medio tollere, atq; ita negocium temperare velit, ne libertas Christiana seruitute humanarum cõstitutionum poenitus extinguatur, illaqueanturq; conscientia Christianifidelium mādatis hominum, quibus nullum est peccatum maius, q̄ nūmis carere. Non vltra enim quicq; prohibet, q̄ si gratis cõtrauenire quis velit, et dispēsant ilico quod prohibuerant, numerata scilicet pecunia ampliore. Verum

q̄ sincerius cum fidelibus Christi, tanq̄ cum suis ouibus agatur, instruaturq̄ potius ad pietatem & charitatē mutuam, ex iussione Christi, q̄ ad obseruationem cuiusuis traditionis humanæ, formidine poenæ. Ac si errare eas aliquando labiq̄ contigerit, moneantur, & subleuentur potius fraterne, q̄ ita seruiliter ac dure tractētur. Quo omnibus paulo notius fiat, pastorem cupere potius & quærere salutem ouium, q̄ priuata compendia, ac earum lanam.

Q̄ INIQVE CAUSAE PROPHANAE IN
prima instantia ad Romanum tribunal iudicium trahantur.

Quum nedum iuris ratio, sed & rei ipsa series postulet, **9**
vt distinctæ sint iurisdictionum limites, & vt quilibet Ordinarius suis sit finibus contentus, alterunq̄ in exercenda iurisdictione non disturbet, minime tamen Pontifices Romani pro tempore existentes, æquitatem hanc communem considerarunt, sed neglecta hac ad petitionem personarū ecclesiasticarum, laicos non raro in causis etiam prophanis, puta hæreditatum, aut pignorum, & in prima quidem instantia coram se Romam citari, ac in ius vocari fecerunt. Quæ res nedum ita, vt prædictum est, in ius vocatis, sed & totius Romani imperij ordinibus, cedit in iacturā, perniciem, contemptum, ac iurisdictionis dehonestationem, diminutionemq̄.

Item cum Romæ quispiam, etiam laicus, interposito iuramento asserit, se non sperare iustitiam apud iudicem competentem in Germania assequi posse, protinus ad tale iuramentum admittitur, ac citatio ei contra partem aduersam dæcernitur. Sicq̄ processus a iudice ordinario ex Germania Romam, nec iudice interpellato, nec parte aduersa monita, protrahitur, inde iuramētī pretextu, nec fori declinatio, nec vlla admittitur probatio, etiam si plane doceri posset, auctorem illum peierasse. Quæ res si altius radices ageret, nec princis **10**